

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	155-24/282305
Otsuse kuupäev	12.09.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Stell Eesti AS-i vaidlustus Eesti Energia AS-i riigihankes „Sise- ja välikoristusteenuse ostmine (Estonia kaevandus, Narva karjäär ja Logistikakeskus)“ (viitenumber 282305) riigihanke alusdokumentidele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Stell Eesti AS, esindaja vandeadvokaat Aarne Akerberg
Vaidlustuse läbivaatamine	Hankija, Eesti Energia AS, esindaja Kristiina Arnus Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada Stell Eesti AS-i vaidlustus Eesti Energia AS-i riigihankes „Sise- ja välikoristusteenuse ostmine (Estonia kaevandus, Narva karjäär ja Logistikakeskus)“ (viitenumber 282305) ja kohustada hankijat viima õigusaktidega vastavusse Hankelepingu projekti p-id 4.3.1, 7.3 ja 7.4.
2. Mõista Eesti Energia AS-ilt Stell Eesti AS-i kasuks välja vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 1280 eurot ja lepingulise esindaja kulu 1440 eurot (käibemaksuta).

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 22.07.2024. a avaldas Eesti Energia AS (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega riigihanke „Sise- ja välikoristusteenuse ostmine (Estonia kaevandus, Narva karjäär ja Logistikakeskus)“ (viitenumber 282305) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Hankelepingu projekt (edaspidi Leping) ja Tehniline kirjeldus (edaspidi TK). Riigihange on jagatud kolmeks osaks.
2. 14.08.2024. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Stell Eesti AS-i (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Riigihanke alusdokumentidele.
3. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 21.08.2024 kirjaga nr 12.2-10/155 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide

esitamiseks aega kuni 26.08.2024 ja neile vastamiseks 29.08.2024. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ning menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **Stell Eesti AS-i**, vaidlustuses ja 26.08.2024. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi järgmiselt.

4.1. Vaidlustaja pakkumuse esitamist Riigihankes takistavad Lepingu p-ides 4.3.1, 7.3 ja 7.4 kehtestatud õigusvastased tingimused.

4.2. Lepingu p-i 4.3.1 kohaselt kohustub *Tellija esitama Täitjale 3 päeva enne kuu algust vastava kuu töögraafiku, milles on esitatud Tellija töö- ja puhkepäevad*. Õigusvastane on etteteatamise tähtaeg (3 päeva enne kuu algust).

4.2.1. Tellija poolt täitjale kuu töögraafiku, milles tellija esitab oma töö- ja puhkepäevad, etteteatamine on vajalik selleks, et täitja saaks selle põhjal koostada oma töötjatele vastava kuu tööajakava. Täitja vajab aega vastava tööajakava koostamiseks ja oma töötjatele teatavakstegemiseks. Töölepinguseaduse (edaspidi TLS) § 6 lg 6 kohaselt kui tööandja ja töötaja lepivad kokku, et tööaeg jaguneb arvestusperioodi jooksul ebavõrdselt (summeeritud tööaeg), peab tööandja lisaks TLS §-is 5 nimetatule teatama töötajale tööajakava teatavaks tegemise ja muutmise tingimused. Kuna TLS ei näe ette töötajatele töö ajakava teatavaks tegemise minimaalset tähtaega, siis tuleb lähtuda mõistlikust etteteatamise tähtajast. Nt Vaidlustaja ettevõttes on selliseks tähtajaks 14 päeva. Kindlasti ei saa olla mõistlikuks etteteatamise tähtajaks 3 päeva enne kuu algust. Kui kuu algus langeb esmapäevale, siis võib tekkida olukord, kus töötaja saab alles reede õhtul teada, et peab esmaspäeva hommikul tööle olema. Niisugune olukord ei ole kooskõlas TLS § 6 lg 6 mõttega.

4.2.2. Hankija poolt ettenähtud äärmiselt lühike etteteatamise aeg (3 päeva enne kuu algust) paneb Vaidlustaja olukorda, kus ta on hankelepingu täitmisel sunnitud rikkuma tööõiguse norme ja oma töötajatega sõlmitud lepingud. Hankija ei või riigihanke tingimustega tekitada olukorda, kus pakkujad peaksid hankelepingu täitmiseks rikkuma tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi.

4.2.3. Õiguspärane ja mõistlik etteteatamise aeg Lepingu p-is 4.3.1, mis võimaldab Vaidlustajal tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi täita, peaks olema 14 päeva enne kuu algust.

4.2.4. Hankijal puudub mõistlik põhjus kehtestada ainult 3-päevane etteteatamise tähtaeg. Vaidlustajale teadaolevalt on Hankija ettevõttes sõlmitud kollektiivleping ja sellest tuleneb Hankijale kohustus teatada oma töötajatele nende töö- ja puhkepäevad ette märgatavalt varem kui 3 päeva enne kuu algust. Kuna Hankija töö- ja puhkepäevad peavad Hankijale olema teada märgatavalt varem kui 3 päeva enne kuu algust, siis puudub põhjus, miks peaks Hankija nende täitjale teatavaks tegemise viivitama.

4.2.6. Kõnealune tingimus on vastuolus ka RHS § 3 p-ist 5 tuleneva hankija kohustusega kasutada oma rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt. Kui pakkujad peavad pakkumuse tegemisel arvestama töölepingute võimaliku rikkumisega, siis kaasneb sellega kõrgemate hinnapakkumiste tegemine ja seeläbi Hankija rahaliste vahendite suurem kulu kui see oleks olnud juhul, kui Hankija teataks oma töögraafikust mõistliku aja ette.

4.3. Lepingu p-i 7.3 kohaselt *juhul, kui Tööde teostamine mõne lepingus sätestatud kinnisvaraobjekti või selle osa suhtes muutub Tellijale ebavajalikuks (sh juhul, kui territoorium ei ole ajutiselt kasutuses) või osutub vajalikuks täiendavate Tööde teostamine, on Tellijal õigus ajutiselt ning ühepoolset suurendada või vähendada Lepingu mahtu kuni kolmkümmend protsenti (30%) võrreldes lepingu sõlmimise hetkega*.

4.3.1. Lepingu mahu suurendamise või vähendamise puhul on tegemist hankelepingu muutmise, mida reguleerib RHS § 123. Lepingu p 7.3 ei ole nende nõuetega kooskõlas, vaid annab Hankijale märgatavalt laialdasema võimaluse hankelepingu muutmiseks kui RHS.

4.3.2. RHS § 123 lg 1 kohaselt on hankijal õigus sõlmitud hanklepingut muuta uut riigihanget korraldamata, kui hanklepingu üldist olemust, näiteks hanklepingu eset, ei muudeta ja muudatuste väärtus kokku ei ületa RHS § 14 lg-des 3 või 4 sätestatud piirmäära ega kümmet protsenti asjade või teenuste või 15 protsenti ehitustööde hanklepingu algsest maksumusest või kümmet protsenti kontsessioonilepingu algsest maksumusest. Kuna antud juhul on tegemist teenuste hanklepinguga, siis on hanklepingu muutmine võimalik 10% ulatuses. Hankija poolt hanklepingu muutmine 30% ulatuses ületab seaduses toodud piirmäära kolmekordselt.

4.3.3. Lepingu muutmise võimalus niivõrd suures ulatuses ja väga lihtsalt on vastuolus ka RHS § 3 p-ist 1 tuleneva hankija kohustusega tegutseda riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt. Lepingu mahu kõikumine niivõrd suures ulatuses (+/- 30%) ei ole õiguspärane. Pakkujatele peab ole teada täpsem tegelik lepingu maht.

4.4. Lepingu p-i 7.4 kohaselt *Juhul, kui Tellija esitab Tööde mahu muutmise teate jooksva nädala neljapäeval, enne kella 16.00, jõustub tööde mahu muutus teatamisele järgnevast esmaspäevast. Hilisemal teavitamisel jõustub Tööde mahu muutus teatamisele üle järgnevast esmaspäevast.* Viidatud punktis sisalduv etteteatamise tähtaeg on õigusvastane.

4.4.1. Pakkujad (sh Vaidlustaja) vajavad aega oma töö ümberkorraldamiseks. Lepingu mahu muutumisega kaasneb täitjale kohustus teha ümber töötajate tööajakavad. Tööajakava muutmine ei ole õiguspäraselt võimalik. Kui tellija teatab täitjale järgmise nädala mahu muutumisest alles neljapäeval kell 15.59, siis ei ole täitjale oma töötajatele tööajakavade muutmisest võimalik teavitada enne kui reedel. Seega saaksid täitja töötajad alles reedel teada järgmise nädala ajakava. Niisugune olukord ei ole kooskõlas TLS § 6 lg 6 mõttega.

4.4.2. Õiguspärane ja mõistlik tööde mahu muutusest etteteatamise aeg Lepingu p-is 7.4, mis võimaldab Vaidlustajal tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi täita, peaks olema 14 päeva enne tööde mahu muutmist.

4.4.3. Eelnimetatud tingimus on vastuolus ka RHS § 3 p-ist 5 tuleneva hankija kohustusega kasutada oma rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt. Kui pakkujad peavad pakkumuse tegemisel arvestama tööde mahu niivõrd ootamatu muutumisega, siis kaasneb sellega kõrgemate hinnapakumiste tegemine ja seeläbi Hankija rahaliste vahendite suurem kulu kui see oleks olnud juhul, kui Hankija teatakse tööde mahu muutmisest mõistliku aja ette. Nimelt ei too tööde mahu vähendamine koheselt kaasa täitja kulude vähenemist, kuna täitja ei saa tööde mahu vähenemisel töötajaid koondada ette teatamata, vaid peab arvestama TLS § 97 lg-st 2 tulenevate tähtaegadega, milleks on minimaalselt 15 kalendripäeva ja maksimaalselt 90 kalendripäeva. Seega hoolimata tööde mahu vähenemisest säilivad täitja tööjõukulud mõnda aega endisel tasemel.

4.5. 26.08.2024. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.5.1. Lepingu p-i 4.3.1 osas väidab Hankija, et Vaidlustajal tuleb oma tööajagraafiku koostamisel ja töötajatele teatavaks tegemisel lähtuda vastavates dokumentides (TK-s, Lisas 1.2 ja Lisas 2) esitatud tööde teostamise aegadest, mitte Lepingu p-i 4.3.1 alusel edastatavast tööajagraafikust. Hankija väide on eksitav.

4.5.1.1. Üheski Hankija viidatud RHAD-i dokumendis ei ole märgitud, et tööpäevad oleksid iganädalaselt esmaspäevast reedeni või mingid muud kindlad nädalapäevad. Tööde teostamise sagedused on toodud TK p-is 2.9. TK p-i 2.9.1 kohaselt tehakse koristustöid kuni seitsmel päeval nädalas.

4.5.1.2. TK p-i 2.9.2 kohaselt on koristustööde ajad toodud Lisas 1.2 ja Lisas 2. Lisas 1.2 „Enefit Power AS koristustööde erisused, kirjeldus ja mahud“ ei ole toodud nädalapäevi vaid üksnes kellaajalised ajavahemikud, millal peab erinevatel objektidel töid teostama. Lisas 1.2 ei ole kirjas, millises nädalapäevad on Hankija ettevõttes tööpäevad ja puudub ka viide sellele, et Hankija ettevõttes oleksid tööpäevad esmaspäevast reedeni. Lisa 2 on pakkumuse maksumuse tabel, milles pakkujad peavad esitama teenuse hinnad nii tööpäevadel (E-R) kui ka listööpäevadel (L, P). Seega tuleneb RHAD-ist, et täitja (pakkuja) peab olema valmis töid teostama kõikidel nädalapäevadel, kuid teenuse hinnastamine võib erineda sõltuvalt sellest,

kas töid teostati esmaspäevast reedeni või laupäeval ja pühapäeval (juhul, kui pakkujad esitab maksumuse tabelis erinevad hinnad). Millised on aga tellija ettevõttes järgmisel kuul töö- ja puhkepäevad, sellest teavitab tellija täitjat vastavalt Lepingu p-ile 4.3.1. Täitja peab teenust osutama neil päevadel, mis tellija teada annab. Teenuse olemusest tulenevalt tuleb teenust osutada tellija ettevõtte tööpäevadel (mitte E-R hoolimata sellest, kas oli tegu tööpäevaga või puhkepäevaga). Tellija ei vaja tööruumide (kabinetid, riietus- ja dušširuumid jne) koristamist puhkepäevadel, mil tellija ettevõttes ei ole töötajad tööl.

4.5.1.3. Hankija märgib vastuses: *Heakorrateenuse töövõtulepingu punkti 4.3.1 alusel edastatav kuu töögraafik kattub üldjuhul alati vastava kuu töö- ja puhkepäevadega (E-R, võttes arvesse riigipühaid) [---].* Midagi sellist pole RHAD-is kirjas. Lisaks on määratlus „üldjuhul alati“ ebaselge. Kui „alati“, siis ei saa sellest olla erandeid. Kui „üldjuhul“, siis saab sellest olla erandeid. Kui Hankija ettevõttes oleksid tööpäevad alati E-R, võttes arvesse riigipühaid, siis oleks Hankija selle niiviisi RHAD-is määratlenud ja Lepingu p-il 4.3.1 puuduks mõte. Vaidlustajale jääb arusaamatuks, mis mõte on tellija poolt graafiku edastamisel, kui täitja ei pea sellest lähtuma (nagu Hankija vastuses väidab).

4.5.1.4. Lepingu p-i 4.3.1 osas väidab Hankija, et tema ettevõttes tehakse vahetuste ajakava töötajale teatavaks vähemalt viis päeva enne arvestusperioodi või kalendrikuu algust, mis Hankija hinnangul on piisav ja mõistlik aeg. Isegi kui nõustuda, et 5 päeva enne arvestusperioodi algust on piisav ja mõistlik aega, siis ei jäta Hankija täitjale isegi seda 5 päeva. Lepingu p-i 4.3.1 kohaselt teavitab Hankija täitjat ette ainult 3 päeva enne arvestusperioodi algust. Kui vastav teavitamine Hankija poolt peaks aset leidma alles õhtusel ajal, siis on täitja võimalik oma töötajaid teavitada ainult 2 päeva ette.

4.5.1.5. Hankija heidab ette, et Vaidlustaja pole tõendanud oma väidet, et õiguspärane ja mõistlik etteteatamise aeg, mis võimaldab Vaidlustajal tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi täita, peaks olema 14 päeva enne kuu algust. Vaidlustaja märgib, et „mõistlik aeg“ on hinnanguline mõiste ja selle kohta ei ole võimalik tõendeid esitada. Kas Lepingu p-is 4.3.1 toodud aeg on mõistlik või mitte, seda otsustab vaidlustuskomisjon. Poolte esile toodud asjaoludel ei saa pidada ainult 3-päevast etteteatamist õiguspäraseks ega mõistlikuks.

4.5.2. Lepingu p-i 7.3 osas väidab Hankija vastuses vaidlustusele, et sõnastus *kuni 30% ulatuses* ei tähenda, et Hankija nõuab lepingu mahu suurendamist või vähendamist tingimata 30% ulatuses, vaid Hankija soovid võivad olla ka oluliselt väiksemad ning seda juhul, kui lepingu eseme suurendamise või vähendamise vajadus üldse tõusetub.

4.5.2.1. Vaidlustaja mõistab, et *kuni 30%* võib tähendada ka väiksemat ulatust ja muutmine toimub vajaduse tõusetumisel. Samas kui Hankija jätab Lepingu p-is 7.3 võimaluse mahu suurendamiseks või vähendamiseks *kuni 30%* ulatuses, siis on pärast Hankijal võimalik mahtu suurendada või vähendada ka 30% ulatuses.

4.5.2.2. Lepingu p-i 7.3 osas väidab Hankija, et punktis on ette nähtud selged tingimused ja nõuded hankelepingu ajutiseks muutmiseks tulenevalt Hankija reaalsest ja objektiivsest vajadusest. Vaidlustaja ei nõustu selle seisukohaga – Lepingu p-is 7.3 puuduvad mistahes tingimused ja nõuded (rääkimata selgetest tingimustest ja nõuetest, mis peaksid olema hankelepingu muutmiseks täidetud). Hankija ei ole isegi määratlenud mõistet *ajutine*. Hankija vastusest nähtuvalt (Hankija väidab, et kahe aasta jooksul võivad tema vajadused muutuda) ei oleks tegemist mitte ajutise vaid alalise muutmisega. Sellisel kujul ei ole Lepingu p 7.3 õiguspärane.

4.5.2.3. Lepingu p-i 7.3 osas väidab Hankija, et talle on paindlikkus väga oluline. Kõik pakkujad saavad arvestada nimetatud tingimuse ja võimalusega, et teenuse osutamise maht muutub. Vaidlustaja nõustub, et kõik pakkujad saavad sellega arvestada, kuid Hankija ei saa panna kõiki riske pakkujate kanda. Kõikide riskide panemine pakkujate kanda tõstab teenuse hinda ja toob seeläbi kaasa Hankija rahaliste vahendite raiskamise, st RHS § 3 p-i 5 rikkumise.

4.5.3. Lepingu p-i 7.4 osas väidab Hankija, et tulenevalt pikaajalisest ning väljakujunenud praktikast Hankija töökorralduses on Hankija poolt tööde mahu muutmise teate esitamine jooksva nädala neljapäeval, enne kella 16:00, mille tulemusel jõustub tööde mahu muutus teatamisele järgnevast esmaspäevast, mõistlik ning piisav. Vaidlustaja leiab endiselt, et nii lühike etteteatamise aeg ei ole õiguspärane, mõistlik ega piisav samadel põhjustel, miks ei ole

õiguspärane, mõistlik ega piisav Hankija poolt kuu tööpäevade etteatamiseks ainult 3 päeva enne kuu algust.

5. Hankija, **Eesti Energia AS**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 21.08.2024 ja 26.08.2024 kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

5.1. Vaidlustaja nõuab pikemat tähtaega töögraafiku esitamiseks Hankija poolt, milles on sätestatud Hankija töö- ja puhkepäevad. Hankija ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et Lepingu p 4.3.1 paneb Vaidlustaja olukorda, kus Vaidlustaja peab pakkumuse tegemisel arvestama töölepingute võimaliku rikkumisega. Leping ei ole vastuolus TLS § 6 lg-ga 6 ega RHS § 3 p-iga 5. Lepingu p 4.3.1 on kooskõlas RHS § 3 p-iga 5 ega ei too Vaidlustaja jaoks kaasa võimalikku töölepingu rikkumist.

5.1.1. Lepingu p-is 1 on nimetatud lepingu lisad, mis on lepingu lahutamatuks osadeks. Lepingut tuleb tõlgendada koosmõjus lepingu lisadega. TK p-i 2.9.2 kohaselt on koristustööde ajad, millest Vaidlustajal tuleb lähtuda, toodud Lisades 1.2 ja 2. Seega tuleb Vaidlustajal oma tööajagraafiku koostamisel ja töötajatele teatavaks tegemisel lähtuda vastavates dokumentides esitatud tööde teostamise aegadest, mitte Lepingu p-i 4.3.1 alusel edastatavast töögraafikust. Lepingu p-i 4.3.1 alusel edastatav kuu töögraafik kattub üldjuhul alati vastava kuu töö- ja puhkepäevadega (E-R, võttes arvesse riigipühasid) ning see ei mõjuta TK p-is 2.9.2 sätestatud koristustööde aegasid, millest Vaidlustajal tuleb tööajagraafikut koostades lähtuda.

5.1.2. Isegi kui Lepingu p 4.3.1 mõjutaks oluliselt Vaidlustaja töötajate tööajagraafikut, ei ole asjakohane Vaidlustaja seisukoht, et õiguspärane ja mõistlik etteatamise aeg, mis võimaldab Vaidlustajal tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi täita, peaks olema 14 päeva enne kuu algust. Vaidlustaja ei ole vastavat väidet tõendanud ning Hankija hinnangul ei vasta see ka tõele. TLS ei näe ette töötajatele töö ajakava teatavaks tegemise minimaalset tähtaega ega muutmise tingimusi. Töösuhteid Eesti Energia AS-is reguleerivad töökorralduse reeglid, mis laienevad Eesti Energia kontserni ettevõtjatele, kes tegutsevad Eesti Vabariigi õiguse alusel. Eesti Energia AS on vastava tähtaja ja tööajakava muutmise tingimused ette näinud enda töökorraldusreeglites. Töökorraldusreeglite p 4.3 sätestab, et vahetuste ajakava tehakse töötajale teatavaks vähemalt viis päeva enne arvestusperioodi või kalendrikuu algust, saates vahetuse ajakava kas töötajale e-postiga või tutvustades muul viisil, tagades et töötajal oleks võimalik vahetuse ajakavaga igal ajal tutvuda.

5.1.3. Vastavalt pikaajalisele praktikale Hankija töökorralduses, on 5 päeva enne arvestusperioodi tööajagraafiku töötajatele teatavaks tegemine piisav ja mõistlik aeg. Kuna Hankija teeb tööajagraafiku enda töötajatele teatavaks 5 päeva enne vastava perioodi (kuu) algust, siis on objektiivselt põhjendatud, et Hankija esitab Vaidlustajale tööajagraafiku kolm päeva enne kuu algust kuu töögraafiku. See on põhjendatud ja vajalik, et Hankija saaks vastava kuu töögraafiku enne lõplikku kinnitamist ja täitjale esitamist oma ettevõttesiseselt kooskõlastada.

5.2. Vaidlustaja peab õigusvastaseks Lepingu p-i 7.3, mis annab Hankijale õiguse ajutiselt ning ühepoolset suurendada või vähendada lepingu mahtu kuni 30% võrreldes lepingu sõlmimise hetkega.

5.2.1. RHS § 123 lg 1 on hankelepingu muutmise üldine alus, mis tõesti sätestab piirmäära nimetatud paragrahvi alusel hankelepingu muutmiseks uut hanget korraldamata. Oluline on, et RHS § 123 lg 1 p-i 2 kohaselt muudatuse väärtusest sõltumata ei muudeta käesoleval juhul hankelepingu üldist olemust ja muudatuse ulatus, sisu ja kohaldamistingimused, nt hinna läbivaatamise kohta, olid RHAD-is selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud. Sellest tulenevalt on tegemist hankelepingu muutmise, milleks on olemas seaduslik alus ning põhjendus, mis on sätestatud RHS §-is 123 ning Hankija on näinud ette konkreetsed tingimused, mida muudetakse. Lähtuvalt RHS § 123 lg 1 p-ist 2 ei muuda Hankija hankelepingu üldist olemust, mistõttu on Hankijal tulenevalt RHS-ist õigus sõlmitud hankelepingut muuta ka uut riigihanget korraldamata.

Lähtuvalt eeltoodust on Hankija seisukohal, et Lepingu p-i 7.3 alusel tehtav võimalik muudatus ei muuda hankelepingu üldist olemust ning võimaliku muudatuse sisu ning kohaldamistingimused on nimetatud punktiga selgelt ja ühemõtteliselt ette nähtud.

5.2.2. Sõnastus *kuni 30% ulatuses* ei tähenda, et Hankija nõuab lepingu mahu suurendamist või vähendamist tingimata 30% ulatuses, vaid Hankija soovid võivad olla ka oluliselt väiksemad ning seda juhul kui lepingu eseme suurendamise või vähendamise vajadus üldse tõusetub.

5.2.3. Hankija otsib endale Riigihanke tulemusel heakorrasteenuse osutamise partnerit kaheks aastaks erinevatel kinnisvaraobjektidel (Estonia kaevandus (KVH003) ja Logistikakeskuse Raudi jaam (KVH010), Väike-Pungerja küla, Alutaguse vald, 41301 Ida-Virumaa; Narva Karjäär (KVH002), Mustanina küla, Narva-Jõesuu linn, 40111, Ida-Virumaa; Logistikakeskus (KVH010) Ahtme jaam Hobuseraua 19 ja Ahtme depoo Ritsika 2a, Kohtla-Järve linn, Ida-Virumaa). Suuremate objektide ning pikaajaliste lepingute puhul on paindlikkuse vajadus tavapärane. Hankija soovib hankelepingu sõlmida katkematult 2 aastaks. On ilmne, et Hankija vajadused võivad sellel perioodil töötajaskonna või ruumide osas muutuda. Hankija hinnangul ei ole ebaoproportsionaalne võimalus lepingu eset kuni 30% protsendi ulatuses suurendada või vähendada, kõrvutades seda 2 aasta pikkuse hankelepingu kestusega ja sellest Hankija jaoks lähtuvate ettenägematuse riskidega.

5.2.4. Hankijale jääb ebaselgeks, millistel asjaoludel on Lepingu p 7.3 vastuolus RHS § 3 p-iga 1, kuivõrd Lepingu p-i 7.3 alusel on ette nähtud selged tingimused ja nõuded hankelepingu ajutiseks muutmiseks tulenevalt Hankija objektiivsest vajadusest võrdselt kõikidele pakkujatele, mis tähendab, et kõik pakkujad on selle nõude suhtes võrdses olukorras.

5.2.5. Paindlikkus lepingu eseme suurenemise või vähenemise osas on Hankijale väga oluline. Tööde teostamise kohad ning nendes teostatavad tööd on otseselt seotud Hankija majandusliku olukorra ja tegevusvaldkonna eripäradega. Tööde teostamise kohtade kasutus sõltub suuresti põlevkivist tarbimisest. Kui nõudlust ei ole, siis tootmist optimeeritakse - planeeritakse kollektiivpuhkuseid ja Hankijal ei ole ajutiselt vajadust teenuse järele. Hankijal on varasemalt ette tulnud olukordi, kus lähtuvalt turuolukorrast on Hankija olnud sunnitud töötajad kollektiivpuhkusele saatma ning hoone üheks kuuks sulgema. Seejuures ei ole Hankija jaoks otstarbekas ega asjakohane maksta teenuse osutamise eest kinnisvaraobjektidel, millel teenuse osutamine vajalik ei ole või mida Hankija ei kasuta. Seejuures saavad kõik pakkujad nimetatud tingimuse ja võimalusega, et teenuse osutamise maht muutub, pakkumuse esitamisel arvestada ning kõik võimalikud pakkujad (sh Vaidlustaja) on võrdses seisus.

5.3. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et Lepingu p 7.4 paneb Vaidlustaja olukorda, kus Vaidlustaja peab pakkumuse tegemisel arvestama tööõigusest tulenevate kohustuste võimaliku rikkumisega. Leping ei ole vastuolus TLS § 6 lg-ga 6 ega RHS § 3 p-iga 5.

5.3.1. Tulenevalt pikaajalisest praktikast Hankija töökorralduses, on Hankija poolt tööde mahu muutmise teate esitamine jooksva nädala neljapäeval, enne kella 16.00, mille tulemusel jõustub tööde mahu muutus teatamisele järgnevast esmaspäevast, mõistlik ning piisav.

5.3.2. Vaidlustaja leiab, et Lepingu p-is 7.4 välja toodud tähtaeg ei ole mõistlik ning õiguspärane ja mõistlik tööde mahu muutusest etteteatamise aeg peaks olema 14 päeva enne tööde mahu muutmist. Hankija on seisukohal, et TLS ei näe ette töötajatele töö ajakava teatavaks tegemise minimaalset tähtaega ega ajakava muutmise tingimusi. Hankijale jääb arusaamatuks, miks olukorras, kus seadus minimaalset tähtaega ei reguleeri, peaks minimaalne ajakava teatavaks tegemise tähtaeg olema 14 päeva.

5.3.3. Olukorras, kus TLS ei ole näinud ette minimaalset tähtaega ajakava teatavaks tegemisel, oleks pikema etteteatamistähtaja sätestamine Hankija jaoks ebamõistlik. Tööde teostamise kohad ning nendes teostatavad tööd on otseselt seotud Hankija majandusliku olukorra ja tegevusvaldkonna eripäradega. Seega, olukorras, kus Hankijal endal võivad tööde teostamise käigus tekkida tööseisakud, ei ole rahaliste vahendite kasutamist silmas pidades Hankijale otstarbekas ning majanduslikult mõistlik tellida teenust, mida tegelikkuses vaja ei ole. Sellest tulenevalt on Hankija poolt välja toodud tööde mahu muutusest etteteatamise aeg kõike arvesse võttes mõistlik ning Vaidlustajale jääb piisav aeg enda poolt võetud kohustuste täitmiseks. Lisaks selgitab Hankija, et ta ei hangi käesoleva hankelepingu raames töötajaid vaid teenuseosutajat heakorrasteenuse osutamiseks, mistõttu on Vaidlustaja kohustus järgida enda töötajatega sõlmitud töölepingute raames TLS-is sätestatud tingimusi.

5.4. 26.08.2024. a esitas Hankija täiendavad seisukohad.

5.4.1. Hankija väited Lepingu p-i 4.3.1 osas on eksitavad, kuna üheski Hankija viidatud RHAD-i dokumendis ei ole märgitud, et tööpäevad oleksid iganädalaselt esmaspäevast reedeni või muud kindlad nädalapäevad. Tööde teostamise sagedused on toodud TK p-is 2.9. TK p-i 2.9.1 kohaselt tehakse koristustöid kuni seitsmel päeval nädalas.

Hankija selgitab, et tööpäevadeks loetakse üldjuhul päevi, mis langevad kokku tööpäeva definitsiooniga klassikalises tähenduses, ehk tegemist on perioodiga esmaspäevast reedeni. Terminiga "tööpäevad" on tegemist laialdaselt tuntud definitsiooniga. Põhjus, miks TK-s on märgitud, et koristustöid teostatakse kuni seitsmel päeval nädalas, seisneb asjaolus, et Lepingu p-i 7.3 kohaselt on Hankijal õigus mahtu suurendada kuni 30%. Mahu suurendamine võib omakorda kaasa tuua olukorra, kus lisaks tööpäevadele võib tööde teostamine toimuda ka puhkepäevadel, ehk laupäeval ning pühapäeval.

5.4.2. Seoses Lepingu p-iga 7.3 leiab Vaidlustaja, et Hankija ei ole määratlenud mõistet *ajutine*. Mõistet *ajutine* on võimalik Eesti Keele Instituudi definitsiooni kohaselt defineerida selliselt, et tegemist on olukorraga, mis kestab lühikest aega ning on enda olemuselt sõna *alaline* vastandsõna. Hangelepingu ajutine muutmine saabki aset leida üksnes siis, kui selleks esinevad reaalsed ning objektiivsed vajadused. Hankija loodab, et töö sujub tõrgeteta ning tööseisakuid ei esine. Küll aga võib realses elus ette tulla olukordi, mida Hankija ega Vaidlustaja Lepingut sõlmides ette näha ei oska. Tegemist on punktiga, mis on lisatud Lepingusse üksnes selle jaoks, kui ettenägematud asjaolud peaksid aset leidma ning ajutiselt on vaja hangelepingut muuta kuni alaline olukord taastub (nt tööseisak saab läbi ning taastub endine töörütm). Selliste olukordade kokku leppimine lepinguliselt ei ole tavapäratu ning loob poolte jaoks õigusselgust.

5.4.3. Seoses Lepingu p-iga 7.4 selgitab Hankija täiendavalt, et mahtude muutumine ei ole pidev ning sage, kuid Hankija ei saa kõiki tulevikus tekkida võivaid olukordi ette näha. Viimased aastad on näidanud, et esineda võivad olukorrad, mis ei ole Hankijast sõltuvad ning sellest tulenevalt on vaja kiirelt reageerida ka Hankijal. Vastav punkt on Lepingus ette nähtud selleks, et juhul kui mahud peaksid muutuma, oleks mõlemal osapoolel võimalik sellele kiiresti reageerida ning Vaidlustajal on võimalus muudatused töötajate tööajakavadesse kiirelt sisse viia. Vaidlustaja pakutav 14 päevane etteteatamistähtaeg oleks Hankijale liialt koormav ning ebamõistlik ega täidaks Lepingu p-is 7.4 mõeldud olukordade eesmärki.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

6. Lepingu p 4.3.1 on sõnastatud järgmiselt: tellija kohustub *esitama Täitjale 3 päeva enne kuu algust vastava kuu töögraafiku, milles on esitatud Tellija töö- ja puhkepäevad*. Vaidlustaja on seisukohal, et õigusvastane on etteteatamise tähtaeg (3 päeva enne kuu algust).

6.1. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Lepingu p-is 4.3.1 ettenähtud töögraafiku esitamise tähtaeg on ebamõistlikult lühike.

6.1.1. Vaidlustuse kohaselt on töögraafiku, milles on Hankija (tellija) töö- ja puhkepäevad, töövõtjale etteteatamine vajalik selleks, et töövõtja saaks selle põhjal koostada oma töötajatele vastava kuu tööajakava.

Vastuses vaidlustusele selgitas Hankija, et TK p-i 2.9.2 kohaselt on koristustööde ajad, millest töövõtjal tuleb lähtuda, toodud Lisades 1.2 ja 2 ning töövõtjal tuleb oma tööajagraafiku koostamisel ja töötajatele teatavaks tegemisel lähtuda eelnimetatud dokumentides esitatud tööde teostamise aegadest, mitte Lepingu p-i 4.3.1 alusel edastatavast töögraafikust. Lepingu p-i 4.3.1 alusel edastatav kuu töögraafik kattub üldjuhul alati vastava kuu töö- ja puhkepäevadega (E-R, võttes arvesse riigipühasid) ning see ei mõjuta TK p-is 2.9.2 sätestatud koristustööde aegasid, millest Vaidlustajal tuleb tööajagraafikut koostades lähtuda.

Vaidlustuskomisjon möönab, et Lisad 1.2 sisaldavad andmeid selle kohta, kas koristustöid tuleb teha puhke- või tööpäevadel, kuid milliseid päevi loetakse tööpäevadeks, sealt ei nähtu. Tuleb nõustuda Vaidlustajaga, et juhul, kui Hankija töögraafik kattuks alati vastava kuu töö- ja puhkepäevadega ning töövõtjal tuleks lähtuda üksnes Lisadest 1.2 ja 2, puuduks Lepingu p-il 4.3.1 mõte või oleks selle punkti alusel töövõtjale esitatav graafik lihtsalt informatiivne. Seda aga Hankija otsesõnu öelnud pole.

6.1.2. Vaidlustuskomisjon leiab, et juhul, kui Lepingu p-is 4.3.1 ettenähtud töögraafik omab mingit olulist rolli töövõtja tegevuse planeerimisel, tuleb Hankijal näha Lepingus ette pikem aeg selle graafiku töövõtjale edastamiseks, et töövõtja jõuaks seda oma töökorralduses arvesse võtta. Vaidlustuskomisjoni arvates ei pruugi Hankija töögraafikust etteteatamise tähtaeg olla siiski 14 päeva nagu on välja pakkunud Vaidlustaja.

6.1.3. Vastuses vaidlustusele selgitab Hankija, et tema ettevõttes tehakse tööajagraafik töötajatele teatavaks 5 päeva enne vastava perioodi (kuu) algust. Seega on Hankijal hiljemalt 5 päeva enne kuu algust töögraafik olemas ning arusaamatuks jääb, miks ei ole võimalik edastada töögraafikut samal ajal ka töövõtjale. Vastuses vaidlustusele toodud märkus vajadusest tööajagraafik enne lõplikku kinnitamist ettevõttesiselt kooskõlastada jääb arusaamatuks. Kas Hankija hakkab töögraafikut kooskõlastama pärast selle töötajatele teatavaks tegemist?

6.2. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p-is 4.3.1 kehtestatud etteteatamistähtaeg on ebaproportsionaalne lühike ning seega vastuolus RHS § 3 p-idega 1 ja 3.

7. Lepingu p 7.3 on sõnastatud järgmiselt: *Juhul, kui Tööde teostamine mõne lepingus sätestatud kinnisvaraobjekti või selle osa suhtes muutub Tellijale ebavajalikuks (sh juhul, kui territoorium ei ole ajutiselt kasutuses) või osutub vajalikuks täiendavate Tööde teostamine, on Tellijal õigus ajutiselt ning ühepoolset suurendada või vähendada Lepingu mahtu kuni kolmkümmend protsenti (30%) võrreldes lepingu sõlmimise hetkega.* Vaidlustaja hinnangul ei ole lepingu mahu kõikumine Lepingu p-is 7.3 kehtestatud ulatuses (+/- 30%) õiguspärane.

7.1. Vaidlustuskomisjon saab Lepingu p-ist 7.3 aru niiviisi, et selles ei ole kehtestatud RHS §-iga 123 vastuolus olevat korda hankelepingu muutmiseks vaid on ette nähtud teatud paindlikkus töömahtude osas, mis tuleneb Hankija vajaduste võimalikust ajutisest muutumisest. Vaidlustuskomisjon leiab, et Lepingu p-i 7.3 puhul ei saa olla küsimust selle vastuolus RHS §-ga 123, küll aga vastuolust RHS § 3 p-ides 1 ja 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega, millest tulenevalt hankija on kohustatud jälgima, et kõik riigihankes kehtestatud kriteeriumid oleksid proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

7.2. Vaidlustuskomisjon möönab, et 24. kuuks sõlmitava hankelepingu kestvuse jooksul võivad Hankija vajadused oluliselt muutuda, mistõttu võib objektiivselt tekkida tarvidus muuta mingiks perioodiks töömahtu. Võimalus töömahu teatud ulatuses muutmiseks ei ole vaidlustuskomisjoni hinnangul põhimõtteliselt RHS-iga vastuolus. Samas leiab vaidlustuskomisjon, et Hankija õigus muuta ühepoolset lepingu mahtu kuni 30%, s.o ligi kolmandiku võrra, on ebaproportsionaalne ning paneb töövõtjale põhjendamatult raske kohustuse väga kiireks reageerimiseks seoses töömahu muutmisega Hankija poolt (vt ka Lepingu p 7.4).

7.2.1. Vaidlustuskomisjonile on arusaadav Hankija selgitus, et tingimus, mille kohaselt Tellija võib ühepoolset suurendada või vähendada Lepingu mahtu kuni kolmkümmend protsenti (30%) võrreldes lepingu sõlmimise hetkega, ei tähenda seda, et mahtu muudetakse alati 30% võrra. Siiski on ilmne, et selline võimalus on Lepingu p-i 7.3 järgi olemas ning töövõtja peab selleks igal ajahetkel valmis olema. Töömahu muutmine 30% võrra võib tähendada vajadust pakkujat (töövõtjat) töötajate ümbersuunamiseks või isegi nende hulga vähendamist või uute inimeste tööle võtmist. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et sellise võimalusega arvestamine pakkumuse esitamisel mõjutab tõenäolist pakkumuste maksumust.

7.2.2. Vaidlustuskomisjon on teadlik, mida tähendab sõna *ajutine* tavatähenduses või Eesti Keele Instituudi Sõnaveebi kohaselt, kuid Lepingu p-i 7.3 kontekstis annab ajamääruse *ajutiselt* kasutamine Hankijale kui isikule, kes võib lepingu mahtu ühepoolset muuta, tegelikult piiramatut ning teisele lepingupoole ettenägematu õiguse lepingulist töömahtu teadma perioodiks kuni 30% ulatuses suurendada või vähendada. *Ajutiselt* võib seejuures tähendada mõnda päeva, nädalat, kuid või isegi aastat.

7.2.3. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Hankija seisukohaga, et Lepingu p 7.3 kehtestab selged tingimused ja nõuded hankelepingu ajutiseks muutmiseks. Sõnastust – *juhul, kui Tööde teostamine mõne lepingus sätestatud kinnisvaraobjekti või selle osa suhtes muutub Tellijale*

ebavajalikuks (sh juhul, kui territoorium ei ole ajutiselt kasutuses) või osutub vajalikuks täiendavate Tööde teostamine – ei saa kuidagi käsitleda selgete tingimuste ja/või nõuetena. Sisuliselt on tegemist Hankijale (tellijale) piiramatu õiguse andmiseks töömahu ühepoolseks muutmiseks – vaid tema otsustab, kas teenuse osutamine on ebavajalik või on mahtu tarvis hoopis suurendada.

7.2.4. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p-is 7.3 kehtestatud Hankija ühepoolne õigus muuta töömahtu kuni 30% on ebaproportsionaalne ning seega vastuolus RHS § 3 p-idega 1 ja 3.

8. Lepingu p 7.4 on sõnastatud järgmiselt: *Juhul, kui Tellija esitab Tööde mahu muutmise teate jooksva nädala neljapäeval, enne kella 16.00, jõustub tööde mahu muutus teatamisele järgnevast esmaspäevast. Hilisemal teavitamisel jõustub Tööde mahu muutus teatamisele üle järgnevast esmaspäevast.*

Vaidlustaja on seisukohal, et Lepingu p-is 7.4 toodud etteteatamise tähtaeg on õigusvastane ning õiguspärane ja mõistlik etteteatamise tähtaeg peaks olema 14 päeva enne tööde mahu muutmist.

8.1. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Lepingu p-is 7.4 kehtestatud tööde mahu muutmise pakkuja (töövõtja) etteteatamise tähtaeg on ebamõistlikult lühike, seda eelkõige siis, kui Tellija esitab Tööde mahu muutmise teate jooksva nädala neljapäeval, enne kella 16.00, millisel juhul töömahu muutus jõustub teatamisele järgnevast esmaspäevast.

8.1.1. Töömahtude muutmise etteteatamise tähtaegade kehtestamisel on Hankija lähtunud ebaproportsionaalselt üksnes enda võimalikest huvidest töömahu muutmise võimalikult kiireks teostamiseks, luues olukorra, kus töövõtjale vajalike ettevalmistuste tegemiseks olev aeg sõltub üksnes sellest, millal Hankija vastava teate esitab:

1) kui Hankija jõuab töövõtjat teavitada tööde mahu muutmise jooksva nädala neljapäeval enne kella 16.00, nt kell 15.59, jõustub tööde mahu muutus teatamisele järgnevast esmaspäevast. Seega võib halvimal juhul jääda töövõtjale ainult üks tööpäev (3 päeva) töömahu vähendamiseks või suurendamiseks vajalike ettevalmistuste tegemiseks (sedagi juhul, kui reede ei lange riigipühale);

2) kui Hankija teavitab töövõtjat hiljem, nt kell 16.00, jõustub tööde mahu muutus teatamisele üle järgnevast esmaspäevast. Seega võib jääb töövõtjale parimal juhul kuus tööpäeva (10 päeva) töömahu vähendamiseks või suurendamiseks vajalike ettevalmistuste tegemiseks.

8.1.2. Vaidlustuskomisjoni arvates oleks õiguspärane, proportsionaalne ja mõistlik kehtestada üks tähtaeg päevades või tööpäevades (nt kümme päeva), mis peab jääma Hankija teavituse ning töömahu muutuse jõustumise vahele, kusjuures arvestada tuleks ka seda, et töövõtja ei pruugi teavitusega kohe tutvuda ja sellest teada saada (vaidlustuskomisjon eeldab, et teavitus edastatakse e-kirjaga).

8.1.3. Vaidlustuskomisjoni arvates ei pruugi töömahu muutmise etteteatamise tähtaeg olla 14 päeva nagu on välja pakkunud Vaidlustaja, kuid see peab olema vähemalt nii pikk, et töövõtja saaks oma töökorralduses vajalikud muudatused teha.

8.1.4. Vaidlustuskomisjon mõnab, et mitmesugustest põhjustest tulenevalt võib Hankijal tekkida vajadus oma tööd kiiresti ümber korraldada, sh sulgeda ajutiselt tootmisüksusi, nt töötajaid kollektiivpuhkusele saates, samas ei pea vaidlustuskomisjon eluliselt usutavaks, et selline vajadus saab Hankija teatavaks nii ootamatult, et töövõtjale saab vajalike ümberkorralduste tegemiseks anda vaid ühe tööpäeva nagu on kehtestatud Lepingu p-is 7.4.

8.2. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Lepingu p-is 7.4 kehtestatud etteteatamistähtaeg on ebaproportsionaalne lühike ning vastuolus RHS § 3 p-idega 1 ja 3.

Vaidlustusmenetluse kulud

9. Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

9.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 1280 eurot.

9.2. Vaidlustaja esitas tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 1 935 eurot (käibemaksuta), kokku 10 h ja 45 min õigusabi osutamise eest (tunnihinnaga 180 eurot käibemaksuta).

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud mõnevõrra üle paisutatud. Vaidlustusasi on harilikust lihtsam ning vähem mahukas. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on vajalikud ja põhjendatud Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud 8 töötunni ulatuses, seega 1440 eurot (käibemaksuta).

9.3. Hankija menetluskulud jäävad tema enda kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)